

3-Амалий машғулот.

Мавзу: Кузатиш китобчаси КН-01 ни ўрганиш.

Бутунжаҳон Метеорологик Ташкилотининг (БЖМТ) регламентига кўра Ер юзида кузатишлар 8 муддатда олиб борадиган метеорологик тармоқ, Ер юзидан 30 км ва ундан юқори баландликкача бўлган қатламдаги атмосферанинг ҳолатини билиш учун ҳеч бўлмаганда суткасига 2 та муддатли кузатишлар олиб бориладиган аэрологик станциялар тармоғи (ҳарорат, шамолни зондлаш) бўлиши керак.

Ҳозирги вақтда дунёда ҳар 3 соатда Ер юзида кузатиш олиб борадиган 10000 га яқин метеорологик станциялар ҳамда 800 дан кўпроқ аэрологик зондлаш станциялари мавжуд. Бундан ташқари Ер юзида 350 та автоматлаштирилган ёки қисман автоматлаштирилган метеорологик станцияларда кузатишлар олиб борилаёпти, шунингдек, Ернинг метеорологик сунъий йўлдошлари ёрдамида ҳар куни ўртача 8 марта катта ҳудуд бўйича булутларнинг фотосурати, бошқа муҳим маълумотлар олинмоқда.

Об-ҳаво ҳақидаги маълумотлар радио ва телеграф орқали сўз билан эмас, балки сонли белги - код билан прогностик марказларга узатилади. Метеорологик кодни билган ҳар бир киши телеграмманинг қайси мамлакатдан келганига қарамай, унда нималар ёзилганлигини билиши мумкин. Метеорологик станциялардан код билан берилган об-ҳаво ҳақидаги ҳар бир ахборот бешта сондан иборат бўлган, бир неча сонлар гуруҳи билан ифодаланади. Натижада сўз билан ёзилганда 20 сатрни эгалайдиган об-ҳаво маълумоти бир сатрга жойлашади.

Дунёнинг барча метеорологик станцияларида бир хил дастур асосида, бир вақтда кузатилган об-ҳаво маълумотлари телерадиоалоқа ёрдамида бутун Ер шари бўйлаб тарқатилади.

Бу маълумотларни ЖММ ва РММ (ёки МММ) лари қабул қилиб, уларни қайта ишлайди.

Ушбу келтирилган жадвалдаги маълумотлар кейинги жадваллардан аниқлаб олинади.

Қуйида КН-01 код тизими ва унинг тавсифи келтирилган.

0 БЎЛИМ	$M_i M_i M_j M_j$	$YYGGi_w$	$Иии$	
1 БЎЛИМ	$i_{Ri_x} h V V$	$N d d f f$	$1s_n T T T$	$2s_n T_d T_d T_d$
	<u>$3P_o P_o P_o P_o$</u>	$\left. \begin{array}{c} 4PPP \\ \text{ёки} \end{array} \right\}$	$5a p p p$	<u>$6RRRt_R$</u>
	$7w w W_1 W_2$	$8N_h C_L C_M C_H$		
3 БЎЛИМ	333	<u>$1s_n T_x T_x T_x$</u>	<u>$2s_n T_n T_n T_n$</u>	<u>$4E'///$</u>
	<u>$55SSS$</u>	$8N_s C h_s h_s$	$9S_p S_p S_p S_p$	
5 БЎЛИМ	555	<u>$1E s_n T'_g T'_g$</u>	<u>$2s_n T_n T_n T_n$</u>	<u>$3E s_n T_g T_g$</u>
	<u>$4E' s s s$</u>	<u>$52s_n T_2 T_2$</u>	<u>$6RRRt_R$</u>	<u>$7R_{24} R_{24} R_{24} /$</u>
	<u>$88R_{24} R_{24} R_{24}$</u>			

Вазифани бажариш тартиби:

- 1.Куйдаги жадваллар асосида ҳар бир бўлимлардаги гуруҳлар аниқлаб олинади, сўнг улардаги маълумотлар ёзилади.
2. Барча кўрсатилган жадваллар асосида маълумотлар ёдланади ва белгилар ҳам ёдланади.
3. Берилган ҳар бир жадвалдаги кодларнинг номлари алоҳида дафтарга ёзилади.
- 4.Бу маълумотларнинг барчаси кейинги амалий машғулотда ҳам фойдаланилади.

3.1. Код гуруҳларидан фойдаланиш бўйича кўрсатмалар

0 БЎЛИМ

Бу гуруҳдаги маълумотлар асосан инфор­мацион характерга эга бўлиб, об-ҳаво кузатувлари ҳақидаги ахборотларни қуруқликданми ёки денгиздан, қачон кузатилганлиги ва қайси станциядан келганлиги, шамолнинг тезлиги қайси ўлчов бирликда (узел ёки м/с) эканлигини билдиради.

3.1-жадвал

Гуруҳ	Гуруҳ мазмуни	Гуруҳдан фойдаланиш (узатиш) коидалари
$M_i M_j M_k M_l$	Ушбу гуруҳда маълумотлар қуруқликда жойлашган станциялардан юборилганлигини кўрсатади, $M_i M_j M_k M_l = AAXX$	Станцияда бу гуруҳдан фойдаланилмайди. Алоқа Марказлари SYNOP маълумотлари тўпланадиган бюллетенда киритади (биринчи гуруҳ бюллетен матнининг биринчи қаторида ёзилади)
$YYGGi_w$	Кузатиш санаси ва муддати:	Станция Ўзгидромет кўрсат-

	<p>YY – ЎГВ бўйича ой санаси</p> <p>GG– ЎГВ бўйича кузатув муддати, соатларда</p> <p>i_w – шамол тезлигини ўлчов бирлиги ва уни аниқлаш усулини кўрсатади (3.5 - жадвал)</p>	<p>маси бўйича фойдаланади. Алоқа Марказлари SYNOP маълумотлари тўпланадиган бюллетенда киритади (иккинчи гуруҳ бюллетен матнининг биринчи қаторида ёзилади)</p>
Iiii	<p>Станция индекси:</p> <p>II – район (ҳудуд) номери</p> <p>iii – райондаги станция номери</p>	<p>Станциядан юборилиш учун шарт бўлган гуруҳ саналади. Индекс (Iiii) БЖМТ томонидан белгиланади</p>

1 БЎЛИМ

Бу бўлимдаги маълумотлар глобал¹ айирбошлаш учун мўлжалланган. Атмосферанинг Ер сиртига яқин қатламидаги (2 метр баландликда) ҳолати ҳақидаги метеорологик маълумотлар кодланади: ҳаво ҳарорати, намлиги ва босими, шамол тезлиги ва йўналиши, булутлар шакли, миқдори ва баландлиги, узоқлик кўринувчанлиги, кузатув муддатидаги об-ҳаво ва кузатув муддатидан аввалги об-ҳаво, шунингдек телеграммага **6RRRt_R** ва **7wwW₁W₂** гуруҳларни киритилганлигини кўрсатади.

3.2-жадвал

Гуруҳ	Гуруҳ мазмуни	Гуруҳдан фойдаланиш (узатиш)
-------	---------------	------------------------------

¹ Глобал айирбошлаш – Ер шари миқёсида регионлар ўртасидаги ахборотлар алмашинуви.

		қоидалари
i_Ri_xhVV	<p>i_R – Телеграммада 6RRRt_R гуруҳи қайси бўлимга киритилган-лигини, агар киритилмаган бўлса сабаби кўрсатилади (3.6 - жадвал)</p> <p>i_x – Телеграммада станция турини ва 7wwW₁W₂ гуруҳи киритилган-лигини, агар киритилмаган бўлса сабаби кўрсатилади (3.7 - жадвал)</p> <p>h – Энг паст булутнинг (C_L ёки C_M) қуйи чегара баландлиги (3.8 - жадвал)</p> <p>VV – Метеорологик узоқлик кўринувчанлиги (3.9 - жадвал)</p>	<p>Станциядан юбори-лиш учун шарт бўлган гуруҳ сана-лади. Агар h ва VV ҳақидаги маълумотлар бўлмаса, у ҳолда телеграммага гуруҳ i_Ri_x/// кўринишда киритилади. i_R ва i_x мос ҳолатда кодланади</p>
Nddff	<p>N – Барча ярусдаги булутлар миқдори (3.10 - жадвал)</p> <p>dd – Кузатув муддатидаги шамол йўналиши (3.11 - жадвал)</p> <p>ff – Кузатув муддатида шамолни ўртача тезлиги (м/с). 00, 01, 02 ... ва ҳоказо. Анеморумбометр билан ўлчанса 10 мин, флюгер билан аниқланса 2 мин ичида олинган ўртача қиймат</p>	<p>Станциядан юборилиш учун шарт бўлган гуруҳ саналади. Агар N, dd ва ff ҳақидаги маълумотлар бўлма-са, у ҳолда теле-граммага гуруҳ //// кўринишда киритилади. Агар N = 9 бўлса, у ҳолда 9//// кўринишда киритилади</p>
1s_nT T T	1 – Гуруҳни ажратувчи рақам	Барча кузатув

	<p>s_n – Ҳаво ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°C бўлса, у ҳолда $s_n = 0$; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда $s_n = 1$)</p> <p>ТТТ – Ҳаво ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати</p>	<p>муддатлари учун юборилади. Агар гуруҳлар 1\\\\\\ ва 2\\\\\\ кўринишда бўлса, у ҳолда маълумотлар юборилмайди, шунга ўхшаш ажратувчи рақами бор бошқа гуруҳлар ҳам юборилмайди.</p>
$2s_n T_d T_d T_d$	<p>2 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>s_n – Шудринг нўқта ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°C бўлса, у ҳолда $s_n = 0$; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда $s_n = 1$)</p> <p>T_dT_dT_d – Шудринг нўқта ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати</p>	
$3P_o P_o P_o P_o$	<p>3 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>P_oP_oP_oP_o – Ҳаво босимининг (гПа) станция сатҳидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати (1000 гПа дан юқори бўлса, телеграммада биринчи рақам ёзилмайди)</p>	<p>Қўшимча берилади:</p> <p>– 4PPPP гуруҳга асосий тармоқдаги станциялар учун соат 00 ва 12 (ЎГВ)</p> <p>– 4a₃hhh гуруҳга баландлиги 1000 м дан юқорида жойлашган станцияларда барча кузатув муддатлари учун</p>

<p>4PPPP</p> <p>ёки</p> <p>4a₃hhh</p>	<p>4 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>PPPP – Ҳаво босимининг (гПа) ўртача денгиз сатҳига келтирилган, ўндан бир аниқликдаги қиймати (1000 гПа дан юқори бўлса, телеграммада биринчи рақам ёзилмайди)</p> <p>a₃ – Стандарт изобарик сиртларни (850, 700 ёки 500 гПа) кўрсатади, баландлиги 4a₃hhh гуруҳда берилади (3.12 - жадвал)</p> <p>hhh – Мос стандарт изобарик сиртларни баландлиги, геопотенциал метрнинг бирлик аниқликдаги қиймати (телеграммада биринчи рақам ёзилмайди)</p>	<p>4PPPP гуруҳни баландлиги 1000 м ва ундан пастрокда жойлашган станциялар юборади.</p> <p>4a₃hhh гуруҳни баландлиги 1000 м дан юқорида жойлашган станциялар юборади.</p>
<p>5a_{ppp}</p>	<p>5 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>a – Барик тенденцияни сўнгги 3 соатдаги хусусияти (3.13 - жадвал)</p> <p>ppp – Барик тенденцияни сўнгги 3 соатдаги ўндан бир аниқликдаги қиймати (гПа)</p>	<p>Барча кузатув муддатлари учун юборилади. Агар 5///// кўринишда бўлса, шунга ўхшаш ажратувчи рақами бор бошқа гуруҳлар каби юборилмайди.</p>
<p>6RRRt_R</p>	<p>6 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>RRR – t_R даврда ёғиб ўтган ёғин миқдори (3.14 - жадвал)</p>	<p>3.14 - жадвалда кўр-сатилган муддатлар учун юборилади. Агар t_R</p>

	<p>t_R – ёгин миқдори ўлчанган давр (3.15 - жадвал)</p>	<p>давр ичида ёгин кузатилмаса, у ҳолда $6RRRt_R$ гуруҳ берилмайди. $6RRRt_R$ гуруҳнинг ушбу ахборотга киритилган ёки киритилмаганлиги $i_R i_x h V V$ гуруҳнинг i_R ўрнида кўрсатилади</p>
<p>$7wwW_1W_2$</p>	<p>7 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>ww – Кузатув муддатидаги ёки кузатувдан олдин 1 соат вақт ичидаги об-ҳаво (3.7 - жадвал)</p> <p>W_1W_2 – Ўтган обҳаво (4.2 - жадвал)</p>	<p>Агар $ww = 00, 01, 02, 03$ ва айни пайтда $W_1/W_2 = 0, 1, 2$ бўлса, у ҳолда $7wwW_1W_2$ гуруҳ берилмайди. $7wwW_1W_2$ гуруҳнинг ушбу ахборотга киритилган ёки кири-тилмаганлиги $i_R i_x h V V$ гуруҳнинг i_x ўрнида кўрсатилади. Ушбу $7wwW_1W_2$ гуруҳ 3 бўлимдаги $9S_p S_p S_p S_p$ гуруҳ билан қўшимча тўлдирилиши мумкин</p>
<p>$8N_h C_L C_M C_H$</p>	<p>8 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>N_h – C_L турдаги булут миқдори, агар C_L турдаги булут кузатилмаса, у ҳолда C_M турдаги булут миқдори кўрсатилади (3.10 - жадвал)</p>	<p>Агар $N = 0, 9, /$ бўлса, у ҳолда $8N_h C_L C_M C_H$ гуруҳ берилмайди</p>

C_L	– Вертикал ривожланган булутлар ва пастки ярус булутлари (қатламли ёмғирли булутлардан ташқари) (4.4 - жадвал)	
C_M	– Ўрта ярус булутлари ва қатламли ёмғирли булутлар (4.4 - жадвал)	
C_H	– Юқори ярус булутлари (4.4 - жадвал)	

3 БЎЛИМ

Бу бўлимдаги маълумотлар регионал ² айирбошлаш учун мўлжалланган. Бир сутка давомида ҳавонинг экстремал температураси, ярим сутка давомида ёғин миқдори, инструментал ўлчанган булутлар баландлиги, унинг миқдори ва шакли кодланади.

Агар метеорологик станция районида бир неча қатлам булутлари кузатилса, у ҳолда ҳар бир қатламдаги булутларнинг баландлиги, унинг миқдори ва шакли, шунингдек об-ҳаво ҳодисаларининг хусусиятлари кодланади.

3.3-

жадвал

Гуруҳ	Гуруҳ мазмуни	Гуруҳдан фойдаланиш (узатиш) қоидалари
333	3 бўлимни ажратувчи гуруҳ	Агар 3 бўлимнинг бирорта гуруҳи мавжуд бўлса ахборот берилиши лозим

² Регионал айирбошлаш – регион миқёсида давлатлар ўртасидаги ахборотлар алмашинуви.

1s_nT_xT_xT_x	<p>1 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>s_n – Ҳаво ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°С бўлса, у ҳолда s_n = 0; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда s_n = 1)</p> <p>T_xT_xT_x – Кундузги максимал ҳаво ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати</p>	3-жадвалда кўрсатилган муддатлар учун юборилади
2s_nT_nT_nT_n	<p>2 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>s_n – Ҳаво ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°С бўлса, у ҳолда s_n = 0; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда s_n = 1)</p> <p>T_nT_nT_n – Тунги минимал ҳаво ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати</p>	3-жадвалда кўрсатилган муддатлар учун юборилади
<u>4E'///</u>	<p>4 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>E' – Қор қоплам пайтидаги таглик сирт ҳолати (4.5 - жадвал)</p> <p>/// – Маълумот берилмайди</p>	Глобал ва регионал айирбошлаш руйхатига кирувчи станциялардан (агар станциядан кўринадиган ҳудуднинг 1 баллик қисми қор ёки муз билан қопланган бўлса) юборилади
<u>55SSS</u>	<p>55 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>SSS – Қуёш ёғдусининг бир суткада давомийлигининг (соатларда) ўндан бир аниқликдаги қиймати</p>	Шундай ўлчовлар олиб борадиган стан-циялардан 1.20 – жадвалда кўрсатилган муддатлар учун

		юборилади
8N_sCh_sh_s	8 – Гуруҳни ажратувчи рақам	Агар Nddff гуруҳида N = 0, 9, / бўлса, у ҳолда 8N_sCh_sh_s гуруҳ берилмайди
	h_sh_s – Инструментал ўлчанган булут қуйи чегарасининг баландлиги (3.10 - жадвал)	
	N_s – Миқдори (3.10 - жадвал)	
C – Шакли (4.7 - жадвал)		
9S_pS_pS_pS_p	9 – Гуруҳни ажратувчи рақам	Бир ахборотда зарурий бўлишига қараб мос равишда ушбу 9S_pS_pS_pS_p гуруҳ бир неча марта киритилади
S_pS_pS_pS_p – Кузатув муддатида ва муддатлар ўртасидаги об-ҳаво ҳақида қўшимча ахборот		

5 БЎЛИМ

Бу бўлимдаги маълумотлар миллий³ айирбошлаш учун мўлжалланган. Ҳавонинг суткалик ўртача ҳарорати; вегетация даврида бир сутка давомида тупроқнинг минимал ҳарорати (агар у +5°C даражадан паст бўлса); тупроқ сиртининг ҳолати; қор қопламанинг баландлиги ва ҳолати; бир сутка ва ярим сутка давомидаги ёғин миқдори, шунингдек об-ҳаво ҳодисаларининг хусусиятлари кодланади.

3.4-жадвал

³ Миллий айирбошлаш – Давлат миқёсидаги ахборотлар алмашинуви.

Гуруҳ	Гуруҳ мазмуни	Гуруҳдан фойдаланиш (узатиш) қоидалари
555	5 бўлимни ажратувчи гуруҳ	Агар 5 бўлимнинг бирорта гуруҳи мав-жуд бўлса ахборот берилиши лозим
$1E s_n T'_g T'_g$	<p>1 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>E – Қор қоплами бўлмаганда тупроқ сиртининг ҳолати</p> <p>s_n – Таглик сирт ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°C бўлса, у ҳолда $s_n = 0$; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда $s_n = 1$)</p> <p>$T'_g T'_g$ – Кузатув муддатларида йил давомида қор қоплами бор ёки йўқлигига қатъий назар таглик сирт ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати</p>	Асосий тармоққа кирувчи станциялар-дан соат 00 ва 12 (ЎГВ) учун юборила-ди. Агар станциядан кўринадиган ҳудуд-нинг 1 баллик қисми қор ёки муз билан қопланган бўлса E ўрнига / қўйилади ва таглик сирт ҳолати 3 бўлимдаги 4E'/// , шунингдек 5 бўлим-даги 4E'sss гуруҳ-ларда иловада кўрса-тилган муддатлар учун юборилади
$2s_n T_n T_n T_n$	<p>2 – Гуруҳни ажратувчи рақам</p> <p>s_n – Ҳаво ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°C бўлса, у ҳолда $s_n = 0$; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда $s_n = 1$)</p>	4.10-жадвалда кўрсатилган муддатлар учун юборилади

	$T_n T_n T_n$	–	Тунги минимал ҳаво ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати	
$3E_s n T_g T_g$	3	–	Гуруҳни ажратувчи рақам	3-жадвалда кўрсатилган муддатлар учун фақат вегетация даврида юборилади
	E	–	Қор қоплами бўлмаганда тупроқ сиртининг ҳолати	
	s_n	–	Тупроқ сирти ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°C бўлса, у ҳолда $s_n = 0$; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда $s_n = 1$)	
	$T_g T_g$	–	Тупроқ сиртининг тунги минимал ҳарорати (Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати)	
<u>$4E'sss$</u>	4	–	Гуруҳни ажратувчи рақам	4.10-жадвалда кўрса-тилган муддатлар учун, агар станция-дан кўринадиган ҳудуднинг 1 баллик қисми қор ёки муз билан қопланган бўлса юборилади
	E'	–	Қор қоплами пайтидаги таглик сирт ҳолати (4.5 - жадвал)	
	sss	–	Қор қопламини баландлиги (см), бутун сантиметр аниқликда берилади (4.9 - жадвал)	
$52s_n T_2 T_2$	52	–	Гуруҳни ажратувчи рақам	4.10-жадвалда кўрсатилган муддатлар учун юборилади
	s_n	–	Минимал ҳаво ҳароратининг ишораси (ҳарорат мусбат ва 0°C бўлса, у ҳолда $s_n = 0$; агар ҳарорат манфий бўлса, у ҳолда $s_n = 1$)	

	$T_2 T_2$	– Тупроқ сиртидан 2 см баландликдаги минимал ҳаво ҳароратининг Цельсий даражасидаги ўндан бир аниқликдаги қиймати	
<u>6RRR</u>t_R	6 RRR t_R	– Гуруҳни ажратувчи рақам – t_R даврда ёғиб ўтган ёғин миқдори (3.6 - жадвал) – ёғин миқдори ўлчанган давр (3.15 - жадвал)	4.10-жадвалда кўрса-тилган муддатлар учун юборилади. Агар t_R давр ичида ёғин кузатилмаса, у ҳолда <u>6RRR</u>t_R гуруҳ берилмайди. <u>6RRR</u>t_R гуруҳнинг ушбу ахбо-ротга киритилган ёки киритилмаганлиги $i_R i_x h V V$ гуруҳнинг i_R ўрнида кўрсатилади
7R₂₄R₂₄R₂₄/	7 R₂₄R₂₄R₂₄ /	– Гуруҳни ажратувчи рақам – Бир сутка давомида ёғиб ўтган ёғин миқдори (3.14 - жадвал) – Маълумот берилмайди	4.10-жадвалда кўрсатилган муддат-лар учун, жумладан 7000/ (ёғин бўлмаган) кўринишда ҳам юборилади
88R₂₄R₂₄R₂₄	88 R₂₄R₂₄R₂₄	– Гуруҳни ажратувчи рақам – Бир сутка давомида 30 мм ва ундан кўпроқ ёғиб ўтган ёғин миқдори (3.14 - жадвал)	R₂₄R₂₄R₂₄ ≥ 30 бўлган ҳолларда юборилади

3.2. Код гуруҳларидан фойдаланишда қўлланиладиган расм ва жадвллар

3.5 - жадвал

i_w – шамол тезлигини ўлчов бирлиги ва уни аниқлаш усули

Шамол тезлигини ўлчов бирлиги	Аниқлаш усули	Код рақами i_w
м/с	Чамалаб баҳолаш	0
	Асбоб ёрдамида	1
узел	Чамалаб баҳолаш	2
	Асбоб ёрдамида	3

3.6 - жадвал

i_R – телеграммада $6RRRt_R$ гуруҳининг мавжудлигини кўрсатади

Телеграммада $6RRRt_R$ гуруҳининг мавжудлиги	Код рақами i_R
Киритилган:	0
1 ва 3 бўлимда	1
1 бўлимда	2
3 бўлимда	
Киритилмаган:	
Ёғин ёғмаган ($RRR = 000$)	3
Ёғин миқдори ўлчанмаган	4
5 бўлимга киритилган	/

3.7 - жадвал

i_x – телеграммада $7wwW_1W_2$ гуруҳининг мавжудлигини ва станция турини кўрсатади

Станция тури	7wwW ₁ W ₂ гуруҳининг мавжудлиги		Код рақами i_x
Ходимлар хизмат қиладиган станция	7wwW ₁ W ₂ гуруҳи киритилган		1
	Киритилмаган:	Узатилиши лозим бўлган ҳодисалар йўқ	2
		Маълумотлар йўқ (кузатув қилинмаган)	3
Автоматик тартибда ишлайдиган станция	7wwW ₁ W ₂ гуруҳи киритилган		4
	Киритилмаган:	Узатилиши лозим бўлган ҳодисалар йўқ	5
		Маълумотлар йўқ (кузатув қилинмаган)	6

3.8 - жадвал

h – энг паст булутнинг (C_L ёки C_M) қуйи чегара баландлиги

Қуйи чегара баландлиги, м	Код рақами h
50 дан кичик	0
50 – 100	1
100 – 200	2
200 – 300	3
300 – 600	4
600 – 1000	5
1000 – 1500	6
1500 – 2000	7
2000 – 2500	8

2500 ва ундан юқори ёки C_L ва C_M турдаги булут йўқ	9
Аниқ эмас ёки булут асоси станция сатҳидан паст, юқори чегараси эса ундан баланд	/

Э с л а т м а .

1. Агар булутнинг қуйи чегараси жадвалда кўрсатилган интервалларнинг четки қийматларидан бирига тенг бўлса (яъни икки код рақамларига мос тушса), у ҳолда **h** катта рақам билан ифодаланади. Масалан, 600 м баландлик **h** = 5 билан кодланади.

2. Булут микдори қанча бўлишидан қатъий назар, **h** ўрнига баландлиги энг паст бўлган булутлар кўрсатилади.

3. Об-ҳаво картасига **h** баландликка мос бўлган код рақами қўйилади.

3.9 - жадвал

VV – метеорологик узоқлик кўринувчанлиги (МУК)

Метеорологик узоқлик кўринувчанлиги, км		Код рақами	МУК аниқлиги	VV кодлаш усули
Интервал	Қиймати, км	VV		
<0,1	<0,1	00	–	
0,1 – 5,0	0,1	01	0,1 км	VV ўрнига МУК нинг километрдаги қиймати (ўндан бир аниқликда) кўрсатилади, лекин ўндан бир қисмни ажратиб турувчи вергул қўйилмайди
	0,2	02		
	0,3	03		
		
	4,9	49		
	5,0	50		
6 – 30	6	56	1 км	МУК қийматига (1 км аниқликда), 50 қўшилади. VV ўрнига олинган йиғинди

	7	57		кўрсатилади
	8	58		
		
	29	79		
	30	80		
35 – 70	35	81	5 км	МУК қийматидан (5 км аниқликда), 30 айирилади, натижа 5 га бўлинади, топилган қиймат иккинчи V ўрнига кўрсатилади. Биринчи V ўрнига ҳамisha 8 рақами ёзилади
	40	82		
	45	83		
	50	84		
	55	85		
	60	86		
	65	87		
	70	88		
>70	>70	89		
<0,05	<0,05	90		
	0,05	91		90 – 99 код рақамлари метеорологик узоқлик кўринувчанлик қийматини чамалаб баҳолаш (ўлчаш) усулини қўлланилганда фойдаланилади
	0,2	92		
	0,3	93		
	1	94		
	2	95		
	4	96		
	10	97		
	20	98		
	≥50	99		
Кўринувчанлик		//		

3.10 - жадвал

N – барча ярусдаги булутлар миқдори

N_h – CL ёки CM (агар CL булутлар бўлмаса) турдаги булутлар миқдори

N_s – баландлиги (h_sh_s) 8N_sCh_sh_s гуруҳда кўрсатилган булутлар миқдори

Код рақами	N Булутнинг умумий миқдори	N _h , N _s CL ёки CM турдаги булутларнинг миқдори (баллда)	Хусусияти
0		0	булутлар йўқ
1		1	1 ёки ундан кам (лекин 0 эмас)
2		2-3	
3		4	
4		5	
5		6	
6		7-8	

7		9	9 ёки ундан кўпроқ (лекин 10 эмас, ёруғлик кўринади)
8		10	ёруғлик кўринмайди
9			Кўринувчанлик, уни ёмонлаштирадиган туман, қор бўрон ёки бошқа метеорологик ҳодисалар сабабли аниқланиши қийин
/			Бошқа сабаблар (N=9 учун кўрсатилгандан ташқари) туфайли аниқланиши қийин, ёки кузатув қилинмаган

3.11 – жадвал

dd – кузатув муддатида шамол йўналиши (қайси томондан эсиши)

Анеморумбометрда ўлчанган		Флюгер бўйича кузатилган		Анеморумбометрда ўлчанган		Флюгер бўйича кузатилган	
Йўналиш (градус)	Код рақами dd	Йўналиш (румб)	Код рақами dd	Йўналиш (градус)	Код рақами dd	Йўналиш (румб)	Код рақами dd
05 – 14	01			195–204	20	ЖЖҒ	20
15 – 24	02	ШШШ а	02	205–214	21		
25 – 34	03			215–224	22		
35 – 44	04			225–234	23	ЖҒ	23
45 – 54	05	ШШа	05	235–244	24		
55 – 64	06			245–254	25	ҒЖҒ	25
65 – 74	07	ШаШ Ша	07	255–264	26		

75 – 84	08			265–274	27	F	27
85 – 94	09	Ша	09	275–284	28		
95–104	10			285–294	29	FШF	29
105–114	11	ШаЖ Ша	11	295–304	30		
115–124	12			305–314	31		
125–134	13			315–324	32	ШF	32
135–144	14	ЖШа	14	325–334	33		
145–154	15			335–344	34	ШШF	34
155–164	16	ЖЖШ а	16	345–354	35		
165–174	17			355–04	36	Ш	36
175–184	18	Ж	18	Ўзгарув.	99	–	99
185–194	19			Штиль	00	–	00

Э с л а т м а .

ШШШа – шимоли-шимолий-шарқ, ШШа – шимолий-шарқ, ШаШШа – шарқ-шимолий-шарқ, Ша – шарқ, ШаЖШа – шарқ-жанубий-шарқ, ЖШа – жанубий-шарқ, ЖЖШа – жануб-жанубий-шарқ, Ж – жануб, ЖЖF – жануб-жанубий-ғарб, ЖF – жанубий-ғарб, FЖF – ғарб-жанубий-ғарб, F – ғарб, FШШа – ғарб-шимолий-ғарб, ШF – шимолий-ғарб, ШШF – шимоли-шимолий-ғарб, Ш – шимол.

3.12 –жадвал

а₃ – стандарт изобарик сиртларни кўрсатади (баландлиги 4а₃hhh гуруҳда берилади)

Станция баландлиги, м	Стандарт изобарик сирт	Код рақами а ₃
3700 дан юқори	500 гПа	5
3700 дан 2300 гача	700 гПа	7
2300 дан 1000 гача	850 гПа	8

3.13 – жадвал

а – барик тенденциянинг сўнгги 3 соатдаги хусусияти

Босимни барометр бўйича сўнгги 3 соатдаги ўзгариши	Барик тенденцияни барограф бўйича сўнгги 3 соатдаги хусусияти	Барограф бўйича кўриниши	Код рақами а
Кўтарилган	Кўтарилиб, кейин бироз пасайган		0
	Кўтарилиб, кейин ўзгармаган		1
	Бир хил кўтарилган		2
	Бироз пасайиб, кейин кўтарилган		3
Ўзгармаган	Ўзгаришсиз қолган		4
Пасайган	Пасайиб, кейин бироз кўтарилган		5
	Пасайиб, кейин ўзгармаган		6
	Бир хил пасайган		7
	Бироз кўтарилиб, кейин пасайган		8

3.14 – жадвал

RRR – t_R даврда ёғиб ўтган ёғин миқдори **$R_{24}R_{24}R_{24}$ – бир суткада ичида ёғиб ўтган ёғин миқдори**

Ёғин миқдори, мм	Код рақами RRR, $R_{24}R_{24}R_{24}$
Ёғин кузатилмаган	000
1	001
2	002
3	0003
...	...

988	988
989 ва ундан кўпроқ	989
0,0 (ёғин изи)	990
0,1	991
0,2	992
0,3	993
...	...
0,8	998
0,9	999

3.15 – жадвал

t_R – ёғин миқдори ўлчанган давр

Ёғин миқдори ўлчанган давр		Код рақами
Давр охири	Давр давомийлиги, соат	t_R
Давр $6RRRt_R$ гуруҳ маълумотлари юбориладиган муддатда тугайди	6	1
	12	2
	18	3
	24	4
	1	5
	2	6
	3	7
	9	8
	15	9
Давр $6RRRt_R$ гуруҳ маълумотлари юбориладиган муддатдан 3 соат аввал тугайди	12	0

Мавзуга оид саволлар:

1. 0-бўлимда нималар келтирилган ?
2. 1-бўлимда қайси катталиклар берилган ?
3. Булутлар баландлиги қайси ҳарфда белгиланади ?
4. Метеорологик кўринувчанлик масофаси қайси ҳарфда белгиланади ?
5. i_R - нимани билдиради ?